

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 81 (3793) | 1957 ч. апрель 23, вторник | Өртөө 20 коп.

Ийги кварталдың бүдүрүлгө программанын хуусаа бетинде күүседир дээш

1957 чылдың баштайгы кварталында областтың чурт уагеттеринүн ээсөн хөй бүдүрүлгөлөр болгаш тудуг организацаларының коллективтери бүдүрүлгө программанын ыракта ажыр күүсеткенер. Чурт уагеттеринүн бүдүрүлгөлөрү нийтти-биле бирги кварталдын программанын 118 хуу, март айынын 121 хуу күүсеткен. Районнардың бүдүрүлгө комбинаттары нийтти-биле кварталдын оналдаанын 116 хуу, март айыны оналдаанын 129 хуу күүсеткен.

Түрүнчү бүдүрүлгө комбинатта барааның продукция бүдүрүлгө талазы-биле кварталдын оналдаанын 130 хуу күүседип, пландан дашкаар 73 муң рубльдин барааның продукциясын бүдүргөн. Кызылдың алгы заводунун ажыкчынары пландан дашкаар 138 муң рубльдин хөм болгаш дук кызылдарынын бараанын, Кызылдың мебель фабрикасының чазаны-чылары пландан дашкаар 137 муң рубль түнгүт бажы иштинин аязы-бүрү хергел-баранын бүдүрүп үндүргөн. Ол ышкаш Токумун, Бай-Хазактын бүдүрүлгө комбинаттары, Хову-Асыкын бүдүрүлгө чери, областын отуттар чүдүрүлгө иштинин шугуунда бүдүрүлгө бирги кварталдын бүдүрүлгө программанын долур болгаш ажыр күүседирин хандырганнар.

Бо көргүскөн чижектер болза, СЭКП ТБ-ның декабрь болгаш февраль Пленумнарынын үндүргөн төөгүлүг шийтирилери амдыралга боттандырган дээш демисеге ажыкчы массаларынын улуг көдүрүштү-нүнүң херечин, бистин областтың ажыкчы чоннарынын бүтү совет улус-биле азым Төрөөн чурттуң күчү-шымалын улам быгылаарында боттарынын салымшыкынын кирип турарынын херечин, ылангыя областтың анык уагеттерин сайырлары херекке чоңуң күчүлүг көдүрүштү-нүнүң херечин болур.

Ничазыжак, бистин областтың чамалык уагеттер бүдүрүлгө болгаш тудуг организацалары бирги кварталдын программанын күүсетпейн барган. Шагаан-Арманың райулеттир комбинат (директору эш Валдер, партия организацаларының секретары Савельев) бирги кварталдын бүдүрүлгө планын чутга 67,8 хуу күүсеткен ийке, азы 128 муң рубльдин барааның продукциясын чедир бербөөн. Чалаанын райулеттир комбинаты (директору эш Гимуров, партия организацаларының секретары эш Агмын) кварталда барааның продукциялар бүдүрүлгө программанын чутга 52 хуу күүсеткен. Кызылдың аш-чөм комбинаты хоорай чурттагыларында 362 муң рубльдин аш-чөм продуктуларын чедир бербөөн. Кызылдың Раскова аттыг дээрланында комбинаты бирги кварталдын программанын чедир күүсеткен, ийке-леп аймаан дээрланында 43 муң рубльдин чедир кирип аш шыдааган.

Устүнде чижектер болза, план күүсеткен бүдүрүлгө черлерде партия, совет организацалары болгаш ажыл-агый уагеттер-чүдүрүлгө талазында ажыл-херекти өрөөтү уагет, күрүнө мурунуга хулаалгач күүседир айтырыгы чутулаа.

Сибирьниң көдөө ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы доозулган

НОВОСИБИРСК. (СЭТА). Сибирьниң көдөө ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы апрель 19-та ажыкчы уламчылап турган. Иркутск областы Алар районун партия райкомунун секретары, Социалист Күш-ажыкчы Мадыры И. Н. Поляковский бир дугарында чүве чутулааган.

Райондун колхозтарында сөөлү ийи чылдарга ээти, дүтү болгаш сүтү бүдүрүлгө дээш деп демделешшөөн, оротунуң чутулааган:

—Күзүрүзүң тарылгаларын силоска болгаш нугаа чөмө неперетеренди ачык-биле ол өздүгүн колхозтар чедип аш шыдааган. Ол чорук биске көнүктүрүлүп турар, ол эвес болза бис чангыс черге таппап турар ийи бис. Кеңөөрөө областтың Ленини-Кузнецк районун Свердлов атыг колхозунун салгычы В. М. Войтова бодунуң чутулааган база ол-ла бодалы чутулааган. Сибирьниң хоуларында күзүрүзүң билгалы-биле ажылдап кылгыра канчаар-даа аажок улуг ажыкчы болуп турары колхозтарын болгаш совхозтарын эске-даа хөй-хөй практиктери боттарында чутулааган бадытпап турганнар.

Чөвүлел хуралга оон ынай Тыва автономиялыг областтың «Тиндиге» колхозунун даргазы Д. И. Зайцев, Кеңөөрөө областы

көрбөй келгенин херечилеп турар. Мадыа Чалаанын райулеттир комбинатын ажыкчы чижек кылдыр көргүтүп болур. Комбинат бирги кварталдын баштайгы ийи айларында «кадыг-дошкун сөөк», «беткеттинген материал чөв» дээр аязы-бүрү чыдааганнар-биле барыла бүтү ажыкчы соксаткан турган.

Комбинаттың дык хөй ажыкчынамы өскө бүдүрүлгө черлеринче шилчөөн, чамыктары хуузунда ажыл-кочкаа тымарычче хандыкшаан турган. Ук комбинаттын хөй саныг машина-техниказы база-ла кандыг-даа ажылдап чөк туруп келген.

СЭКП райкомунун болгаш райкүүскупунуң талашында ол бүдүрүлгө черинин ажыкчы сөгдөр талазы-биле сөөлү үдө чамык хөмчөгөр алганынын түнелгине кварталдын сөөлү айында мыла байдал биче экижөөн. Март айыны бүдүрүлгө программанын комбинат 132 хуу күүсеткен ийке, азы пландан дашкаар 34 муң рубльдин продукциясын бүдүрүп үндүргөн. Ук комбинаттын ажыкчы кандыг-даа уагет-чүдүрүлгө чөк, ала-чалаарынын агымна турганын үстүнде чижектер чутулаап турар.

Уагеттерин болгаш тудугу өргөлөн башкарып организацалар чорутуу улам ынай сайырлап-айжылар дугайында эш Н. С. Хрущевтин илеткелини тейстерин бо хүнерде ажыкчы чоннар илетпейли-биле чутулааган, ук айтырыгы оң дээр шийтирилээринче уланган тодарай саналдарын кирибашаа, ажыл-херекти уагеттеринде бар чептерин уагеттер талазы-биле боттут хөмчөгөдөрүн ап чорутуп турарлар.

Чаа, мурнакчы чүдүлгө бүтү тала-биле деткип, күш-ажыкчы мурнакчылары болгаш чазартыкчыларынын дуржулазын калбаа-биле ажылдап турган бүдүрүлгө программанын ажыр болгаш долур күүседиринче уланган бүтү хөмчөгөдөр азым областтың уагеттер бүдүрүлгө болгаш тудуг организацаларынын коллективтеринин кол сорулгазы болур. Партия, совет, комсомол болгаш профсоюз организацалары Октябрьниң 40 чыл оюнга аялор боттандырган бүтү уагеттер социалист тарыхын боттут уагеттер, ажыл-агыйның кандыг-даа участво планнарын күүсетпейн бээр чорутуу долурбас күтөөлөгөт.

Бирги кварталдын программанын күүсеткен ийке азы ийити деңгээлде хөдүлүп каан турар бүдүрүлгөлөр ам ийи-ге кварталдын оналдааны күүседир-биле чергелештир, мурунуга чедир күүсеткен оналдааларын боттандырыпче база кол кичөөгөйи салыр уагеттер. Областың мурнакчы уагеттер бүдүрүлгө черлеринин коллективтери чылдың програм-манын Улуг Октябрьниң 40 чыл болуп байырлаанын хүнү—ноябрь 7-ниң бетинде долур күүседирин хуузонип ап турарлар. Ол сорулгадан боттандыраа хамыктың мурунда кварталдын болгаш ай бүрүзүнүн оналдааларын доктаамал ажыр күүседир негетир.

Бүтүнө планнарын чогуу хуусаанында күүседир—бүдүрүлгө бүтүтүгө хоойлу болур уагеттер.

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннарның ортузунга бижидишкын ёзуугаар тарадып турар күрүнө чээшкыннеринин дугайында СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң 1957 чылдың апрель 19-та Д О К Т А А Л Ы

Чонун ортузунга бижидишкын ёзуугаар тарадып турар күрүненин иштиги чээшкыннеринге хамарыштыр чорудары өргөжөч чутула хөмчөгөдөр дугайында айтырыгы ажыкчы чоннар калбаа-биле чутулааган көр кылдыр Совет Эвилелиниң Коммунист Партиязынын Төп Комитети болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели тургускан. Ол хөмчөгөдөр чогум улук дээр чээшкыннер үндүрүн 1956 чылдан эгелеш соксатыр, эрги чээшкыннер талазы-биле төлөгөлөрүн хуусааны 20—25 чылдар сонгаарлар чорутуу күрүнөгө тыпсыр, а ол ышкаш бо чылын чээшкын үндүрүн, ничалаажок 1956 чылдыңта бодарга, дык эвөөш түгө үндүрүн бээр турар.

Ажылчы чоннар чутулааган көр кылдыр тургускан саналдарын чер болганга бүтүн билген болгаш бир эп-сеткилдик деткич-биле уткаан. Ол саналдарын бир-ле дугаарында деткөө «Кызыл Сормо» заводтук болгаш Горькийин автомобиль заводунуң коллективтеринин оон дарый ол саналдарын Москваның, Ленинградтын, Донбассын, Уралдың өң улуг бүдүрүлгөлөрүнүн ажыкчынары, колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчылары, эртемниң болгаш култураның ажылдакчылары, шериг абаныннар — бүтү совет республикаларын хоорайларынын болгаш көдөө черлеринин ажыкчы чоннарынын аажок хөй муруну чутулааган көр. Ажылчы чоннарынын ийи бир эп-сеткилдик чоругу чээшкыннерге хамарыштыр айттынган хөмчөгөр «й-шаанда болгаш чогумчалык болуп турары-биле, олар Совет күрүнени болгаш бистин бүтү уагеттерин өргө-ажыкчыларын бүтүн таарым турары-биле тайылбырлаатын турар.

СЭКП Төп Комитети болгаш Совет чазак шак ыдыг бир эп-сеткилдик деткөөн дээш бүтү ажылчы чоннарга ханым-биле өөрүп четиргенин илгерилеп, ол факт совет кижилерин политиктиг бекке медерелдинин дугайы, Коммунист партия-нын, чазактың болгаш бистин чуртувустун уагеттерин бузулбас чангыс эвөөн дугайында база дагы херечилеп турарын чаагай сеткил ханымшык-биле демделеп тур.

Чээшкыннер дугайында саналдарын чутулааган көрбүшөөн, Коммунист партиянын уагеттерин-биле бистин уагеттерин Совет өргө-чатырганын дөртөн чылдарын дургузунда боттандырган улуг, бүтү дөдөгөй төөгүлүг ажыл-херектеринин дугайын ажыкчы чоннар патриоттук чорутарынын ийи-биле чутулап турганнар. Россиянын экономикалыг болгаш техниктиг хөдүмчүлүгүнүн ол дөртөн чылдарын дургузунда ис безин арткан. Бирги черинин муң-мун заводтары, фабрикалары, электростанциялары турган. Көдөө колхозчу туртуугу балыкчылык быжыккан. Култур революциянын боттандырган. Амгы үдө бистин үндүрүлгө 1913 чылдыңта бодарга, 30 катан хөй, база дайын мурунуга 1940 чылдыңта бодарга, барык дөрт катан хөй продукцияны бүдүрүп үндүрүп турар. Ол-ла үенин дургузунда машина тулуугун болгаш металл болжаагырадыгынын продукцияны 180 катан көвүдөө, электроэнергия ажылдап кылмыр бөрүк чүк катан өскөн.

Социалист бүдүрүлгө иштиги кулаачыларын мөөнөөдө, быжык рубль чокта, саг-хөөнү туртуугу системаны чокта улус ажыл-агыйынын бүтү адырлары-ның болгаш културанын чедиринин хөдүмчүлүгү болуур арткан. Социалист ажыл-агыйыны соксак чок өңү турар чылдарынын агымнада Совет күрүнө дайын сөөлүдөгү ийи беш чылдарын дургузунда бистин уагеттерин катан туртууга болгаш хөдүмчүлүгүн 861 миллиард рубльдин, көдөө ажыл-агыйга — 321 миллиард рубльдин салыр, улус өөрдөлгөсүн, эртемге болгаш културга, ажылчы чоннарынын медицина хандырылыгында, педия хандырылыгында 1 траллон рубльдин чуртаарга арталыг болган. Ол үенин дургузунда чутга күрүненин хөдөгөлөрүнүн чысы-биле нийти шөлү 185 миллион ажыл дөрбөлчүн метр чуртаага бажынарын туткан.

Бүтүнө чээшкыннеринин талазы-биле чондан кирип турган аш-хөдөгөр социалист туртуугунда улуг болгаш алдыртыг ролду ойноон. Ажыкчылар, таарачылар болгаш интеллигенция патриотчу хулаалгач бекке медерел-биле боттарынын ажылдап алымшыкынын чамдынын боттарынын күрүнени эмит-тура-биле чээшкын бергенер, ычанган күрүнөгө улуг дуузын көргүскөннөр. Баштайгы беш чылдар планнарынын чылдарында чээшкыннер Магнитогорсктын металлургия комбинаты болгаш Днепрогэс, Сталинградтын болгаш Харьковтын трактор заводтары, Москваның болгаш Горькийин автомобиль заводтары, Уралмашзавод, Ростовтун көдөө ажыл-агый машина тулуугун заводун болгаш эске-даа хөй-хөй улуг бүдүрүлгөлөр, чаа хоорайлар, демор оруктары, машина-трактор станциялары, совхозтары тудар талазы-биле Совет күрүнөгө дуулааган. Ала-чурттуң Улуг дайынын чылдарында чээшкыннер күрүнениң алаан аш-хөдөгөрлөрүн чурттуг бүтү шериг чарыгдаларынын 15 хире хууун дугаан. Дайын сөөлүдөгү үдө чээшкыннер ССРЭ-нин улус ажыл-агыйын дурган катан туртууга болгаш хөдүмчүлүгүн дөдөгөй ийи берген. Хулаалгач болгаш бузулдуларын иштинде катан чазарты тургун муң-мун хоорайларын болгаш он-он муң сууларынын арында — хөй-хөй хоорайларын болгаш сууларынын чээшкыннерден алдыган аш-хөдөгөрлөр-биле чүк катан тургускан. Дайын сөөлүдөгү өң улуг туртууга боттандырынга база ол аш-хөдөгөрлөр чутула ролду ойноон. Бешки беш чылдын дургузунда улус болза Куйбышев ГЭС ышкан шак ыдыг он беш кайгыкчы улуг гидроэлектростанцияларын өргө-үзөсүнө деңгээл турар түңү күрүнөгө чээшкын берген.

Амдырал-чурттагынын алыс сорулгазы — хуузунда байымшык эвес, харын нийти чоруг, бүтү чурттуң экономикалыг көдүрүн, бүтү улустун амдыралынын деңгээл болгаш културанын бедирин болуп турар совет шыныг чорутуу байдалдарында өңү үгөн совет кижинин сагым сеткилин капиталист кажан-даа билш шыдааган. Совет кижилер болза чамдыкта боттарынын хуузуна хөдөгөдөрүн ышгаарлааган, күрүнөгө боттарынын күш-ажыкчы шыжамырларын берш турганнар, ычалаажок олар ону арыг чүрөк-биле кылып турганнар, чүте дээрге

олакта болгаш оларын ажы-төдөринге амдыраалы, долу аас-кежиин болгаш албел-идерин бээр чаз, социалист нийттигдиг туртуугу турарын билш турганнар. Олар чээшкын бижидишкын боттарынын хамааты бедик хулаалгач болгаш боттарынын алдырын хөдөө кылдыр санап турганнар, чүте дээрге күрүнө чээшкын-нерин оларын салганы көпөкч бүтүг социалист күрүнө улустуң өргө-ажык-тарында ашылган турар болгаш коммунизм улуг идеяларын тилгелгенин чок-шудалып турар деп чүвени ханым-биле медереп билш турганнар.

Ничалаажок чээшкыннер мөңгө шагда туруп шыдааган. Бир эвес оларны чижээ-дээр, 1956 чылда ышкан улуг хөмчөгөдөр үндүрүп туртуугу болза ол дээрге чонга талазын аар болур. Ничаарга бир эвес эвөөш түң үндүр болза ол дээрге барык шүптү мурунда үндүрүн чээшкыннер талазы-биле ойлоп алымшыкынарын бол-гаш өртөтөр агиди, төлөгөдөр болур.

Чаа чээшкыннерин үндүрүн соксаткан база мурунда үндүрүн чээшкыннерин ойнашкыннар тиражтарынын талазы-биле болгаш өртөн чандыгар тиражтар талазы-биле чонга төлөгөлөрүн ол-ла үдө туртуугулаан турар болза, күрүнө дээрге улус ажыл-агыйыны хөдөгөлөрүн болгаш ажылчы чоннарынын чаагай байдалын экижидеринге дөдөгөдөрүн кылдыр уагеттер таваржы бээр ийи деп чүвени база барымдааган көр херек. Ол таварылгада күрүнө болза уагеттер болгаш көдөө ажыл-агый бүдүрүлгө, чуртаага-амдырал болгаш културга тулуугу өртөтөрүн темпирин оожумнадыр уагеттер таваржы бээр ийи, ол чорук күрүненин бол-гаш улустуң үдөгөн өргө-ажыкчыларынга уагеттерин чутулааган болур ийи. Ничаанган ком-мунист туртуугушкунун өргө-ажыкчы, бүтү ажылчы чоннарынын нийти өргө-ажыкчы чаз чээшкыннерин үндүрүн соксатыр-биле калы мурунда үндүрүн чээшкыннерин ойнашкыннар тиражтарын чорударында ойнашкын болгаш обли-гациаларын өртөн төлөгөлөрүн хуусааны сонгаарларын негеп турар. Ол чорук чуртаага бажынарын, школарын, эмнелгелерин болгаш културга амдыралдын эске-даа албан черлерин туларына, улустуң хөдөгөл баранын бүдүрүн кал-бартырында аш-хөдөгөрлөрүн чыл келген турум көвүдөдөр арганы күрүнөгө берш турар.

Ажылчынарын, албан-хаакчыларын, колхозчуларын, интеллигенцияны хөй санын хурааларына ол хөмчөгөдөр чутулааган көргөн чорук оларны ажыл-чы чоннар бир эп-сеткилдик чурттуугу улаанын көргүскенин барымдааган, СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң дондаадыры болза:

1. Чонун ортузунга бижидишкын ёзуугаар тарадып турар күрүнө чээшкын-нерин моон ыдай үндүрүн 1958 чылдан эгелеш соксатыр.

2. Чонун ортузунга бижидишкын ёзуугаар тараткан мурунда үндүрүн күрүнө чээшкыннерин ойнашкыннарын тиражтарын чорударын бо доктаалы чар-лаан хүндүн эгелеш соксатыр, база ол чээшкыннерин облигациаларын өртөн төлөгөлөрүн хуусааны 20 чыл сонгаарлар. 1977 чылдан эгелеш күрүнө чээшкын-нерин облигациаларын өртөн төлөгөлөр чыл бүтү деп соксатыр-биле 20 чылдарын дургузунда чорудар. Күрүнениң 3 хуулу ойнашкынны иштиги чээшкын-нин тиражтарын моон сонгаар-даа ол чээшкын үндүрүнүн негелдеринге дүшү-түр чорудар. 3 хуулу чээшкынны облигациаларын моон мурунда-даа ышкан ажаалта кассаларында хөдүг салып турар болгаш салып ап турар болур.

3. Бо доктаалды үндүрүн мурунда болган тиражтарга ойноп алдыган азы өртө төлөгөлөр мурунда үндүрүн бүтү чээшкыннерин ыдыг облигациаларын төлөгөр ажаалта кассаларын дамчытыр моон сонгаар-даа чорударын ССРЭ-нин Саа министрствозунга хулаалгач.

1957 чылда күрүнө бодунда чээшкыннерден тодарай оругалар баш бурун-гаар көрдүнгөн, а мурунда үндүрүн чээшкыннер талазы-биле ойнашкыннар тиражтарын соксатыр болгаш өртөн төлөгөр тиражтарын хуусааны сонгаарларын ол оругаларын эгитпейн турарын барымдааган, бо чылын чээшкынны үндү-рүн, ычалаажок мурундагы чылдарга бодарга дык эвөөш хөмчөгөдөр үндүрүн өргөжөч чутула деп санаар.

1957 чылда күрүнө чээшкын беш чыл хуусаалыг 12 миллиард рубль түгө, тодаргайлаарга 1956 чылда тараткан чээшкынны түгөдөн барык үч катан эвөөш түгө үндүр. 1956 чылдан эгелеш 1962 чылга чедир ол чээшкынны талазы-биле ойнашкыннын чыл бүтүг тиражтарын, а 1959 чылдан эгелеш 1962 чылга чедир — өртөн төлөгөлөр тиражтарын чорудар.

1957 чылдың чээшкынны ажылчы чоннарын бижидишкынны хөмчөгөдөр ийи негелгенин ажыл төдөрлөрдөн ашпак уагеттер. Айда 500 рубль болгаш он-даа эвөөш хөмчөгөдөр ажыл төдөрлөр, педия аш штипенди ап турар ажылчынарын, албан-хаакчыларын, студенттерин болгаш шериг албанынгарынын ортузунга чээшкын бижидишкын чорутпас.

Бүтүнө чээшкыннеринге хамарыштыр амгы хөмчөгөдөр боттандыры соци-алист экономиканы улам ыдай хөдүгөр, улустуң чаагай байдалын бедир, чурт-таага тулуугу улам калбартыр, бистин Төрөөн чурттувустун камтаалар арталык быжыггаар талазы-биле СЭКП-ниң XX съездинин айткан программаны амды-ралга дүргөн боттандырынга дуулааган дээрине Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын Төп Комитети болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели быжыг бүтүр-лүн илгерилеп тур.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын Төп Комитетинин Секретары Н. ХРУЩЕВ.

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. БУЛГАНН.

ЛЕНИННИҢ МОСКВАДА ЧОРУП ТУРГАН ЧЕРЛЕРИ-БИЛЕ

Кремльдин ханаларынын баарында, Улуг театрын чанында сесерикте, Тура-халымшыктын шөлүндө болгаш Москва-нын эске-даа хөй-хөй черлеринде апрель-дин бо хүнеринде хөй-хөй болуу ажыкчыларын көрүп болур. Ол дээрге най-ысалады чурттагылары болгаш хоорай-да Ленинни чоруп турган черлеринге эскүрүлгө кылды чоруп турар найысала-да келген аагычлар-дыр.

Владимир Ильичиниң амдырал-чурт-тагында болгаш революстук ажыл-чор-мудугаада кончуг хөй-хөй чүдүлөр Москва-биле холбаалыг.

...Экскурсия автобузу хоорайны эргип, улуг аян-чорутуу кылды чоруп турар. Машинада — «Машина тулугузу» деп москвачы заводтук ажылчынары.

— Москвада болгаш Москва чогунда Владимир Ильичиниң чурттан, ажылдап, илеткелдер болгаш чутулаар кылды чор-оаны 200 чедир черлер билдингир болуп турар деп экскурсия тайылбырлаачыны Р. И. Федотова чутулааган. 1905 чылда декабрының сурагыл чепсегит тура-халымшыктын шивөөн болуп турган Кызыл Пресия таварты машина чорупкан. Бизин тура-халымшыктын хаанын өргө-чатырга кадыг-дошкун баскан турган. Мындаада «пресияны ажыкчынарын өрес-мадырдыг чоругу халас барбаан. Оларын каража-гогаралары алаа хөй болбаан» деп 1920 чылдың декабрь 25-те Кызыл Пресияның ажылчынарына чоруткан чагаанында Ленин демделгөн.

1919—1921 чылдарын дургузунда Владимир Ильич «Трехгорлага» каш-даа улаа чорал, ол фабриканын эр, хөдөгөн ажылчынары ону кезеде чыгып-биле уткуп ап турганнар. Москваның он хоор-чун бүдүрүлгөлөрүнүн бижидишкын Ленин чоруп тургулаанын дугайында хоор-чун ажылчынарын дөртөн хире биж-мел сактымчынары хөдөө арткан. «Трехгорная мануфактура» ажыл-чынарында Ленин Москва Советинин солутуунаа депутат чоран.

Дараазында доктаар чер — мурунда-гы Румянцев библиотеказынын бажыны-нын чаны. Ам Ленинниң адын эдилеп тур-ар ол библиотеказынын номтулга залында анык Ильич ийи улаа — 1893 чылда Москвага баштайгы улаа тур-када кел-генин үзүндө болгаш он соонда 1897 чылда, Сибирь шөлүгөйчө чорутуурун мурунда чоран.

А шаанда Володженка дээр, Калинин кудумчузу эскүрсантыларын кара-канын мурунга көстүп келген. Алаа бажы турган, ол бажыга 1894 чылдын январьда Владимир Ильичиниң хөй уау мурунга баштайгы чутулаа болган, ол чутула народник ёзууга улур демисеге чуту-лаа ролду ойноон.

Ничан чамат көжөкчө хураалга на-родниктерин башкынарын бижээш В. В. ге (В. П. Воронцовка) улур чүве чутулаап турган, Ленин народниктерин реалык идеологиянын шаанта кири шыла шаап шүтүмүзгөн. Ам ол бажы-чөк, ону Ала-чурттуң Улуг дайынын хүнеринде фашист бомба үрөп бускан, оон орунда ам сесерикти кылган.

Экскурсантылар оон ыдай Композитор кудумчузун уламчылап чоруп каан. Колонналарын улуг эвес бажыкчыташтын чаныга машина доктаап туруп алган. Владимир Ильич Сибирь шөлүгөйчө чор-утурун муруну чарында 1897 чылдын февраль 18-тен 22-ге чедир ол бажыга неш М. А. Ульянованың квартиранга чуртап турган. Герцен кудумчузун болгаш Мераляков кудумчузун булуунда бажыны көргөн, алаа 1906 чылдын январьда РСДРП-ниң МК-нын чанында лекторлар булууну хуралы болган, Москва декабрының чепсегит турга халым-шыкын түнелгени ол хуралга чутула-лашкан. Ол хуралга Владимир Ильич ки-решкен.

1918 чылдын март 10—11-де Совет чазак болгаш РКП(б) ТБ В. И. Ленин баштайды Петроград Москвага чедир келген. Ол хүнерден эгелеш-ле Москва

дедөгөй баштайгы социалист күрүн-ниң найысаны болу берген.

Николаев деп турган, амгы Ленинград вокзалдан Ленин шүт-ла «Националь» гостиницага келген. Ол гостиница 107-ти дугаар революция соонда Влади-мир Ильичиниң Москвага баштайгы квар-тиралы болуп турган. Ортан дараазындагы хүн, март 12-де Троицк хаалгаларын таварты Улус комиссарларынын Чөвүл-елиниң даргазы Брежнев чедип келген, ол-ла хүн Ленинниң айтмышкынын ёзуугаар Кремльдин сыртыга Совет күрүненин ту-гу күдүргөн.

Найысалады чараш хөй кээт бажы-нары кылдыр туттунган калбак делгем тин кудумчузу — Горький кудумчузун таварты Москва Советинин бажыкчы чорупкан. Хоорайның ажылчы чонна-рын мурунга оон балкундан Ильич каш-даа улаа чүве чутулаап турган. Тайын, улустар арасында найырал болгаш социализм дээш демисеге бүтү дөдөгөйниң коммунист болгаш ажыкчы партияларын күнтерин болгаш бүтү-редди шингелдип ап турары Ленинни ге-нийин аум чөк чогаалдыгыларын бижидериниң кайгамчык уагет кадыга-лазынын чери болур марксизм-лениниз-мин институтун бажыны база-ла мыла Совет шөлдө турар. Ам 900 миллион азыг кижилг кылдыр санатынын турар тай-бынның болгаш демократияны күтүлүг-дүлгөдөр туртууга болгаш быжык-каны аум чөк Ленинниң идеяларын тил-гелгенин эң эки бүтүрүлгө болуп турар.

</

Октябрьның 40 чыл оюнга уткуштур Алдарлыг улуг байырламга чедишкенини ужуражылыңар!

Хүлээлгезин күүседип турар

Май 1-ге болгаш Улуг Октябрьның 40 чыл болур оюнга алдар болдурган социалист чарышка алган хүлээлгелери Кызылдың ыш заводунун коллектив чедишкенини боттандырып турар.

Коллектив бирги кварталда 5786 кубометр ыш дилер планын 113 хуу күтүстүр. Мынчанга хоорайның тузунга 4918 кубометр ышты берген. Завод ишти продукция бүдүрүп үндүр талазы-биле квартал программанын 130 хуу боттандырган. Заводтун ыш дилер чеди бирги кварталда 227 муң рубльдин, Кара-Сугда чеди 69 муң рубльдин тулук материалы ажыр бүдүрүп үндүргөн.

Социалист чарыштын мурнуку олутууда Воронниковтун бригадирлери дилги бригада чоруп турар. Бригада бирги кварталда 3044 кубометр ышты дилген. Дилкичлер Воронников, Шадрин, Филимонов, Черашкина, Гулик, Шурова, Доржанта, Беленков олар кварталда ыш дилер норманын 145—150 хуу күтүстүр, мурнакчылар болганнар.

Заводта партия болгаш профсоюз организациялары политикажынданган болгаш култура-массалыг ажылды, социалист чарышты коллективте калбарткан. Завод бо чылын 30 муң кубометр ышты белеткен хоорайнын тузунга бээр. Амгы үеде белеткен ажылы калбартып турар. Улуг-Хемин суг орту азыттына бээр билек он-он саалдар заводтун девискээринге чеди келер. Кара-Сугда шилараманын коллектив белеткен ажылын эки чорудуп турар. Аны элзэн хей ышты белеткен девискээри-биле немелде күштү чоруткан.

1958 чылдын кышкы сезонунга ыш белеткелни Октябрьның социалист Улуг революциянын байырлаанын бетинде күүседип сорулганы заводтун коллектив салган.

С. ТАМБИЛ.

Тудугжуларнын белээ

Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун тудуг бригаданын бригадир эш Чамзын ол ажалда сес чыл ажалдап турар. Бо аразында колхозчу тудугжуларнын күжүн шыңгап алышкан дика хей чуртталга бажынаарын, бүдүрүлгенин болгаш култура-амыралдын тудугуларын кылган.

Чугаа эрткен чылын бери 35 чуртталга бажынаарын, клубту, электростанцияны, аскаын болгаш элзэн хей калбааларын тудуп ажаллап килген.

Колхоз бо чылын 38 чуртталга бажынаарын болгаш эске-даа тудугуларын кылган планнаан. Организмизм бригадир эш Чамзын бригаданын күжүн ажаллап ала тургускан тудуг материалдарын белеткешкан, тудугуларын элзэн турган. Тудуг бригаданын 43 шилдик колхозчулар бажылаптыган. Олар 1800 кубометр ышты белеткен, чазаныга мастерскаяны, чулар бажыны, дилги фермазында бир чуртталга бажынын тудуп ажаллап килген.

Колхозчу тудугулар 100 баш инек турар сүт-бараан фермазынын тудуп кылдып турар, ферма механизациялар. Оон амылга 1200 баш шээр малга 4 калазын тудуп элзэн. Тудугжулар социалист чарыш калбарган. Бизанчылар эштер Балдакбай, Шойбул, Ногай-оол, Мадырбай, Кертик-оол ышкан улуг норманын хүн бүрү 125—150 хуу чеди күтүстүр, социалист чарыштын мурнакчылары болуп турарлар хей.

Октябрьның социалист Улуг революциянын 40 чыл болур оюнга чеди планда көрдүнгөн тудугуларын бүрүн доозуп ажаллап килер.

Д. БАЙЫСКИЛАН.

Квартал планын күүсеткен

Сүт-Хал районун Кызыл-Тайга көдээ Советинде магазин эргелекчи О. Часкал районга мурнакчы сазгыжыларын бирээ. Ол сазыг алышканын негеделин чогуур үеде хандырып турар. Бараан башы чеди делетинген болгаш өртөктөрин аска.

Салыгын бирги кварталда бараан сазгыжынын 118 хуу, белеткелдин — 121 хуу күтүстүр. Октябрьның социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга чедишкенини ужуражыр дээш социалист чарыштын бетинде хүлээлгези алаган.

Г. ХАПТЫР-ООЛ.

Чаагайжыдылганын херээжге

Току районун «Май бири» колхозунун бүдүрүлгө планында бо чылын чуртталганын 10 бажынаарында аныда бүдүрүлгө болгаш култура-амыралдык элзэн баш чугаа тудугуларын кылдып көрдүнгөн. Колхозтун тудуг бригаданы ол сорулганы Октябрьның байырлаанынга уткуштур доозар дээш чуртталга ажалдап турар.

Апрельдин 15-ке чеди бригада дөрт өрөөлдерин чунар бажынын тудуп дооскан, 10 чуртталга бажынаарынын халаларын база тургузуп алган. Амгы үеде 10 өрөөлдерин интернаттын, 50 инек карер калазынын тудугуларын болгаш эске-даа тудугуларын кылдып элзэн турар.

С. САМИЯ.

Кызылдың септелге заводунун электростанциянын коллективни Октябрьның социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга уткуштур чарышка кирген, күш-ажылы чедишкенини чеди ап турар. Чжжж, бүдүрүлгенин мурнакчы Анна Смисляева элзээ бүдүрүлгө онаалганы 120—130 хуу күтүстүр.

Чурукта: А. Смисляева камгалап салбырында приборларын электростанцияны канчаар берип турарын кылап тур.

Фото П. Колостуу.

Чөөн-хемчикчилер кыйгырын күүседип дээш

Октябрьның социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга уткуштур колхозчу араттарын өгдөргөн бажынаарже шилдикер ажылы доозар дугайында Чөөн-Хемчик районун тудугжулар болгаш бүгү эр, херээжен колхозчуларын областын көдээ ажыл-агыйнын бүгү ажал-ишчилеринге боттандырып кыйгырын амыралга боттандырып дээш улуг көдүрүлгүсүнү ажалдап турарлар.

Бо чылын тудугуларынга 24 муң кубометр ышты белеткээр турган, бо хүнчеге чеди 21 муң 500 кубометр хире ышты колхозтар белеткээр болгаш оортан тудуг шедеринде сөөртүп алганы 6322 кубометр. «Коммунизмче орук» болгаш «Искра» колхозтар тудуг ышты белеткээрлерге мурнакчы болуп, белеткенин ышкын хей кезин сөөртүп алганнар.

Колхозтар кыска үенин ишинде 13 бажынын ажаллап килген болгаш 55 бажынаарын ханазын тудуп дооскан. «Октябрь 30 чылы» колхоз октябрь революциянын 30 чыл оюнга организастыгын болгаш бо чылын боттун 10 чыл оюн демделгээр. Колхозтун ажал-ишчилерин Октябрьның байырлаанын 40 чыл оюн болгаш боттарынын 10 чылын күш-ажылы чедишкенин биле демделгээр дээш социалист чарышты калбартап, чуртталга бажынаарынын гудун кончуг ышкын чорудуп турар.

Колхоз суурунда, сүт-бараан фермазында, малчыларын кыштааларында бажынаарын тудуп хову бригаданын кезигиштерин, школа коллективин, колхоз баштаар черинде болгаш көдээ Советтин ажалдакчыларын күжү-биле чорудуп турар. Колхозта 20 чуртталга бажынаарынын ханазы салынган болгаш 7 бажынын сонга, хаалгазы тургустунган. Оон аныда эрткен чылын чедири выдывишкан 12 бажынаарын шалааларын, дээрлерин кылган. Тудуг ажылын бригадир эш Долантай эки организастал турар. Арткелге тудуг талазы-биле сорулганы шиктирлээрине мал фермаларын эргелекчилер Алтын-Херел, Доржу, тудугулар Чингит, Шужук, башкылар Даба-Доржу, Балы-Чыргал болгаш эске-даа эштер кымылмай ажалдап турар. Эш Даба-Доржу директорланы чеди чыл шко-лазын коллектив кал-ла хонукта 3 чуртталга бажынын ханазын дооскан.

П. БИРЛЕЙ.

Бедик хүлээлгелер

ХОНДЕП. (Бистиң көрр.). Эрин районун «Коммунизмче орук» көдээ ажал-агый артелинин тудугулар чөөн-хемчикчилерин кыйгырын танышкан, тудуг талазы-биле бедик хүлээлгелери алаган.

Амгы үеде 60 колхозчу өгдөргөргө чеди чуртап турар. Тудугулар 4215 кубометр тудуг ышты белеткээр планын 4570 кубометр күтүстүр болгаш тудуг шедеринде 2570 кубометрин сөөртүп чедири.

Тудугулар ыш белеткел-биле калы чуртталга бажынаарын тудуп ууру чорудуп турганнар. 7 бажынын тудуп ажаллап килген болгаш 20 бажынын ханазын тургузуп алган, сонга, хаалгазын, шалазын, дээрлерин салып, ыладо-калары кылдып турар. Тудугу херээжен эштер Дүңчүн, Шужук, Бойдука олар хүн норманын 150—200 хуу чеди күтүстүр, социалист чарыштын мурнакчылары болуп турарлар. Ол ышкан эштер Шижин, Ном-оол, Базыр-оол ышкан дуржугалыг бизанчылар ажал норманын үлгүч ажыр күтүстүр турарлар. Телевизор баштаар кылган 25 орунуг уруглар аскаын тудуп доозууган, ам удаас ажаллап килер.

Октябрьның социалист Улуг революциянын 40 чыл оюнга белек кылдыр

Эки шынарлыг тууйбу херек

Чоннуң херэгелерине бүдүрүп үндүрүп турар калдыг-даа продукция бүртүрүп эки шынарлыг кылдып кылдып күтүстүрүп чарыш болгаш чазак бистерин үлгүч кыйгырып турар. Ындыг түрүбүзе, бистиң чурт үлгүчүлүгү бүдүрүлгелери ол негеделин ам-даа дыка четпес күтүстүр турар. Маңаа чижек кылдыр Кызылдың тууйбу заводун көртүзүп болур. Оон бүдүрүп үндүрүп турар тууйбуларын эки шынарлыг багыт болуп, сөөлү талер-де харын печка кылдырып херэгелерин-меинге чеди турар чүгү бар.

Эки шынарлыг тууйбудан салган печкалар бети дээр-ле беш одага сезонун эрттирип шылаар ажурлар. А бистиң тууйбу заводусу сөөлү үелерде хоорайнын организацияларына 2—3 сорттун тууйбуларын берип турар аптарган, ышкын тууйбулардан салган печкалар улуг дээр-ле ийи, а харын чамдык таварылгаларда чамгыс одага сезонун бери мөдүг-калдык эрттирип турар. Оон ужурундан чамгыс ышкын печка чыда ортума-биле күртүгө 400—500 рубльдин котаралын чедирип турарын практика көргөсөн.

Бо дугайында Кызылдың тууйбу заводунун инженерин турган эш В. Акимовка айтырып тургузарга, ол мынчаар харылап турар: «Бистиң тууйбу эштеп турарымыс дой-доруракта организастык чүдүр кончуг хей таварып турар. Мынчанга оон эртедегире ол холумалдар откаш калырга тууйбулар мынчанга кончак болуп турар, ышкын болза-даа бистиң тууйбуусу тудугта болуңу марказын балытап турар». Моон алгаш дээр-ле, аа-

жодтун удурутуктаары печка дугайында ышкын-ла оңаа сазгыш салбайн турарын билдирген.

Тууйбу заводунун участогунда дой-дорурактың багыт шынарлыг кымы-даа билдирген, ышкын болзажок оңу экижи-дип алырын аргалары бар деп чүвени олар херекке албайн турарын оңаа таарышпас. Бистиң амгы тууйбу бүдүрүлгесин хоорайнын хүн бүрү өзүп оор негеделин ыракта чедирип хандыбайн турар кымы-даа билдирген. Мынчанга бо айтырыгын талазы-биле дарый калдыг-бир чугаа хемчег алыры улуу-биле негетинип турар.

Печка салырынга эки шынарлыг тууйбун эргезең чугаа херэгелеринин турарын барылаада, эки составтыг дой-дорурактың эске участока улуг эвес болза-даа чаз тууйбу заводун тудуп тургузары негетинип турар. Ол ышкын участока Кызыл хоорайдан сес хире километр чеди турар чаз паротурбинаның станция тудуунун дугаа таарымчалыг чер барын саналдап турар мен, мынчаарга чокку келер үенин ишинде аңаа хөмүрдүл шалтазы база ажиттынар деп турар болбай. Ол участока эки шынарлыг дой-дорурак бар болгаш аңаа чүгө элзэн элзэн холууру негетинер апар, а Кызылдың девискээринде элзэн дыка ажал.

Печка салырынга херэгелер тускай тууйбу заводун тудуп тургузар болза, хоорайнын шунту организациялары багыт чурттакчы чоннары улуг чүдүлдүгү-нүшкүн-биле уткуп алыры чугаажок.

Н. ИВАНОВ.

Суггарылганың үелери

Тарылганың суггарылганын үнүштерин үнүштерин барылаадап турган чорудар. Ол үени үнүштерин өздөстө-ниң килин-не эгелээр үеи деп адар.

Тараа култураларынның шык ышкын чугаа үелери мындыг: чаз үнүш ооры, сыпталары, баш тыртары болгаш үнүштерин чеди кирип эгелээр болур. Ол үелерде үнүштер эл-шымты кайы хире херэгелер болуп, ол хиреги хандылар болгаш суггарылганы ол үелерге дүштүр чорудар.

Ындыг түрүбүзе, практика кырында тарылганың суггарылганын чорударга үнүштерин чугаа үелери барылаадаптыган баш таварылгалар бар. Ол үелери барылаадаптыган үнүш чогур түнөөдү берби билдирген. Херөгүдө үнүшкө чедишпейн турар эл-шымты чашкын малз турган, четчелер алыр дээр болдур кончуг ышкын эвес. Чүгө дээр, бистиң облака чашкын нитилин-биле элзеп болур болгаш ол колдуунда-ла ийи, август айларда чаз. Ол үеде тараа бажы эгелээр болгаш эл-шымты ышкын кончуг херэгелерин баш болгаш харын чамдык бажынарга шалтыктап бээр болбай.

Үнүштү өзүп үнүштерин өң чугаа үелеринде (чаз үнүш ооры, сыпталары, чеди кирип эгелээр) эл-шымты чугаа суггарылга күжү-биле хандырып болур.

Суггартыг черлерге бирги суггарылганың чыгы болгаш чаксы аңдарган черлерге үнүштерин чажарынын мурунда, чамдык таварылгада чазын аңдарган черлерге чорудар. Ийги суггарылганы тараа черден

үнүп, сыпталар үезинде, үшкү суггарылганын четчелер мурнуу чарында алы четчелерин турда чорудар. Бо үш суггарылганы бедик агротехниктиң деңгеле чорударга бедик дүштү бээр чалган чөс.

Чаксы хову ажыдарын баш үдүр чингидип алыр сорулга-биле суггарылганы күсчө шилдикин ап болур. Күсүк суггарылганы колдуунда-ла чарыларын каан черлерге шала орайтай бергенде чорудар. Суггарылганы күсчө шилдикери дээр, чаксы суггарылга үезинде тарааны суггарбайн, күзүн суггарып алгай-аан дээр ооры эвес. Күсүк суггарылга дээр, чалын аңдарган черлерин тараа тарыбайн суггарып алыры болур. Черин күзүн суггарып алырга чаксы ажыдарын чингидип болгаш ажыды чогуур хууаазында эки шынарлыг чорударын хандылар.

Күсүк суггарган черин дүштү чазын суггарган черден багыт эвес болуп турар. Күсүк суггарылганы август айда чорудары чугаа. Мынчан суг хей болуп болгаш чакса-бодаарга ажыл шоолуг эвес. Октябрь айда серилген, чер доңуп эгелээр, а оон соонда сөк дүштү келер болгаш суггарган черин суу кургавайн ол-ла хөөсөр кыштар.

Чазын чугаа черин кыры кургай бөөгө доран-на илиртөөш, херек болза култураларын чоруткан, тарып эгелээр. Мынчанга күсүк суггарылга элзэн ажалыг болгаш таарыжыр черлеринге калбаа-биле ажаллаа ажырбас.

М. КВАСОВ.

„План күүсетинген..“

Чазын оодап турган болгаш күжү ар-ган малдарга база саар инектерге эргезең чугаа чүгү мал чени ситен, силос болуп эске-даа чени болур. Ындыг түрүбүзе өвүр районун «Совет Тыянын 5 чылы» колхозунда мал чени апрельдин баштайгы хүннеринде төнүп эгелзэн.

Эрткен чылын мал ченини белеткел-ниң үезинде ол колхоз (ларгазы эш Чамбал-оол) ситен, силос белеткел 100 хуу болуп деп медээлген турган. Мал ченини белеткел шылал-ла саазын кырынга күтүстүрген деп чүвени моң алаанда чижектерден көрүп болур. Колхозтун көл ситен көсөр черлери Ак-Чыраа, Сарыг-Хал болур. Аңаа чыл бүрү 30 амыг саралты тургустан, четче ажаллабайн, эри ситенин кырынга чаз ситенин немей салып бедиктеп-ле катан хемчээш, мынча сарал бар деп медээлген турган. Шынында ол эри ситенин мал чери аргажок аларган. Ак-Чырааның эске бир участогунга 5 са-

раат ситенин октябрь айда-ла мал дыйлап каапкан. Оон мыңай колхоз баштаар чери малчылар хей ситен кескен деп медээлген турган болза, херек кырында 8—10 калаз чүвени 10—15 тонна деп даап саан турган.

Ак-Чыраада колхозтун үш оңгарда силостарын апрель эгелзінде ажыдарга, мал чери аргажок чыдыл берген ситен болган. Оон иштинде бир оңгарда доурак аразында холушкан чыдыл берген элзеп ситен эске мыңа болуп салган силос чөс болган. Бо дугайын колхоз даргазын орадакчымыс эш Чымбал, зоотехник эш Сусова болгаш ферма эргелекчи эш Далаажык олар боттары көрүп бүтүрүнер.

Шак мынчаар карак ажиттап, күртүнеи болгаш боттарын мегелер, курут черге хей мал чени белеткээр болуп турарга, малдын баш санын өстүрер, оон продуктуун бедидер сорулга канчап күтүстүнер боор.

Д. СПИРИН.

Кичээнгей салыр

Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун баштаар чери (ларгазы Мичрин) малдын кышкы ажаллажыче болгаш чаксы оодакчынычче организастыг хемчегелери кошкатканын малга ара салыр, чаз туртууген чаш төлүгө өзүп хараар чорутар бар болуп турар.

Колхозта төрөөн 112 инектен 112 бызаа алдында-да 7 бызаа соокка алып өлгөн болгаш 2 бызаа калдарчыларын ажаллап кошкатканын хараан, 1548 төрөөн хойдан 1561 хураган алдыган. Оон 50 хураган хараан. Балдарың Седил-оол, Нүгүр оларын ажаллажында хойлардан нитилин-биле 60 хуу ара салган. Дөжүр, Күске-ара, Санчы оларын ажаллажында 40 хураган хараан.

Малдын чаш төлүгүн өзүп, төрүт мал-дын ара салып турарынын кол чыдагаа-

ны малдын кышкы калбааларын чыгылап, өдөн кургалабайн ол калбааларга тургусканында болгаш чаксы массалыг оодакчынычче белеткел ажылын кошкатканында соокка алып турар.

Массалыг оодакчынычче эгелээр билек малчынар чазгаарга көшкен. Чазгаларда уаут болгаш чаш малга чыгып кажаа туттунмаан. Бар калбаалар соок, а чамдык чазгаларга кажаа шуут чөс. Чаш мал ак өткөткен аарып турда колхоз баштаар чери, мал ажылын тускай эртеингилер чегер албайн турар. Колхозта 3 эки чар. Ол аарыларга ууру канчыл-лаа хемчег албайн турарлар.

Колхозтун мал ажылында илерөөн четпестерин дарый ууткаар дугайында хемчег алыры негетинип келген.

В. БЮРЮК.

Чурукта: Тес-Хем районун Ленин атыг көдээ ажал-агый артелине магазин эргелекчи О. Ушмаа. Ол март айында бараан сазгыжынын планын 136 хуу күтүстүр.

Фото П. Колостуу.

Колхозчу малчынарда

Өвүр районун «Совет Тыянын 5 чылы» колхозунун өшкү калдарчы Санча-оол малдын уксаазын сайырадыр сорул-га-биле эрткен чылын төрүт өштүлери аңор хуналарын үзүп-биле тарып боозаткан.

Малдын 160 төрөөн өштүлдүн 200 аңор уксаазын аңайлар бүрүн алдынан эки доругуп турар.

Т. ТУВЕТ-ООЛ.

Бай-Тайга районун Молотов атыг колхозунун хаван ажалчыны Будаалай үш чыл ажалдап, хаван ажаарыга мергезең. Эрткен чылын хавандан-на 20 чаш төлдү алгаш чыл планын 117 хуу күтүстүр.

Будаалай ам төрөөн 5 хавандан 60 оодаары камгалап алган. 40 хаванын саалары-биле секиртип азырап турар. Улуг Октябрьның 40 чыл оюнга белек кылдыр төрүт хаванарынын чаш төдүн чидирг чокка камгалап алырын хүлээген.

С. АДЫГ.

Эрин районун «Кызыл ышкын» колхозунун инек калдарчы К. Саный ол ажылында 7 чыл ажалдап турар. Оон ажаллажында 54 төрүт инек бар. Инектин бызааларын чыл бүрү менди ап, колхозунга 358 баш бызааны өстүрүп берген.

Малдын төрүт инектерин ажалга чегерилгезин экижигенин түнөөдө күжү семис. Бо чылын төрүт 88 инектен 88 бызааны камгалап алырын хүлээген. Ам төрөөн 66 инектен 66 бызааларын менди өстүрүп турар. Улуг Октябрьның 40 чыл оюнга чедишкенини ужуражыр дээш «Сталинче орук» колхозун инек калдарчы Дадарыкпайн социалист чарышка кыйгырган.

К. ӨЛЗЕЙ.

Чылгыч чедээшкенин чөп орнестастаар

Эрин районун «Кызыл ышкын» көдээ ажал-агый артелинин малчынары чылгычын чед, кулдурун чидирг чокка кезип алыры дээш организастык ажалдап турар. Чылгычлар Дондук, Дончай болгаш Шактар оларын калдарган малы хүр чыл ашкан. Күштүг, семис малдын продуктуу база бедик болурун ажалдык практикамыс улам-на бүтүрүп турар.

Чылгыч чедээшкенин ажылын колхозтун мал өччилери эштер Маанчы, Федер олар организастап турар. Моон-биле калы олар аарыларга ууру баш бурун-гаар экинчирин чаксы ажыдарын база чедишкенин чорудуп турар.

М. ШАНТАР.

Парлатынмаан чаааларнын изи-биле

Барын-Хемчик райкүсөмнүн шалгаа килдин ажылы чоннарын негеделин холушканын өй-шазында хынап көрбөй, чогуур харылар бөөрүн оодакчы, өң ылаңгы оор дугайында херектерин үр үенин ишинде иштей хынавайн турар. Барын-Хемчик районун «Большевик» көдээ ажал-агый артелинин кезигүү Бодуй-оол бодунга бажылаан көдөө адын 1955 чылда оорта алкан, үш алыт ол районун «Ленин орук» колхозунуң колхозчуу Бүжүгет Сарыг-оол оодакчы билдирген бөөрө, Бодуй-оол 1955 чылдын август айда шалгаа килдинге билдирген. Мынчаа-даа шалгаа килдин үк херекти бо чылдын май айы 15-ке чеди ирген хынаван турган. Бодуй-оол колхозтун адын төлзөн. Чонун негеделин холушканын шалгаа килдинин үр үенин ишинде уамдыктырып турарын илеретип көдээ корреспондент «Шын» солунун редакция-ыга чагаа бижзэн. Ол дугайын редакция облуксөмүкү иштин херектер эргелелине медээлзэн.

Эш М. Артастын редакция дымнакыны болза, көдээ корреспонденттин илереткен фактылары хынададан шык болган, Бодуй-оолдун адын оордан Күжүгет Сарыг-оолдун херээжне пестелзэн доозууган, удаас суджа килер.

СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошиловтун Кыдатта чоруп турары

К. Е. Ворошилов Аньшанда

ПЕКИН. (СЭТА). СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов болгон ону үдөн кижилер апрельдин 19-та Пекинде Аньшаньге чорупкан. К. Е. Ворошилов-биле калы БУР-нун Даргазынын оралакчызы Чжу Дэ, БУР-нун Күртүнө чөвүлелинин Премьеринин оралакчызы Хо Луи, күртүненин техниктиг комитетинин даргазы Хуан Цинь база ужулуп чорупканнар.

Аэродромга совет аалчыларын БУР-нун

Күртүнө чөвүлелинин Премьерин Чжоу Энлай, улус төлөөлөкчилеринин Бүтү-кылат хуралынын Доктаамал комитетинин Даргазынын оралакчылары Ли Цзи-шэн, Пин Чжэнь, Премьеринин оралакчылары Пин Дэ-хуай болгон Дэн Сяо-пин. БУР-да СССР-нин элчин чериян төлөөлөкчилери болгон өскө-даа кижилер үдөннер.

ПЕКИН. (СЭТА). СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов болгонун калы чоруп кижилери-

биле калы апрельдин 19-та кыдат металлургиялык коорайы — Аньшанда чеде берген.

Аэродромга К. Е. Ворошиловту коорайын өргө-чатыргалары, тус чериян хейинти организацияларын улуруткаалары, ажалчы чоннарнын элден каш муң төлөөлөкчилери уткааннар. Эргим аалчыны уткууру-биле коорайнын кудумчуларына 100 муң азыг чурттаачылар үн-түгөн келгенер.

Аньшаньнын металлургиялы К. Е. Ворошиловка байыр чедирип турарлар

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентелинин дамчытканынан алырга, СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов БУР-нун даргазынын оралакчызы Чжу Дэниң үдөткөн-биле апрель 19-та хүндүсүгүн 10 шак 30 минута туса самолет-биле Аньшанда чеде берген. 200 муң азыг аньшань металлургия болгон коорайнын чурттаачылары К. Е. Ворошиловка изиг байыры чедирип турганнар.

Аэродромга К. Е. Ворошиловту Аньшань коорайнын Улус комитетинин даргазынын оралакчызы Ван И-синь, Кыдаттын Коммунисттик партиясынын Аньшань хоо-

рай комитетинин бирги секретары Ян Ши-цзе болгон коорайнын чурттаачы чонунуң бүтү-ле кесектеринин элден каш муң төлөөлөкчилери уткааннар.

2 шак 30 минутада К. Е. Ворошилов болгон ону үдөн кижилер Аньшаньнын металлургия комбинатынын улуг хоолалар кымыр заводунга чораннар, ол заводу Совет Эвелелинин дузаламчызы-биле туткан. Заводтун мурунуга шөлге 10 муң кижиги киржикчилер митинг болгон.

Аньшаньнын металлургия комбинатынын директору Юань Чжэнь чүве чугаа-лаш, бүтү-ле ажалчыларнын болгон албан-жаакчыларнын мурунуга К. Е.

Ворошиловка байыр чедирбешан, Аньшаньнын металлургия комбинатынын туларынга Совет Эвелелинин көргүскөн улуг болгон ак-сеткилди дузаламчызын Аньшаньнын ажалчыларнын болгон албан-жаакчылары кажан-даа утпас деп мелегелен.

Оон соонда ажалчыларнын мурунуга К. Е. Ворошилов чүве чугаалаан.

Митингинин соонда К. Е. Ворошилов болгон ону үдөн кижилер Аньшаньнын комбинатынын көрүң уламчылаан, а оон соонда Шэньянже (Мукден) ужулуп чоруккан.

Шэньянга чылыг үмкүүшкүн

ШЭНЬЯН. (СЭТА). СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы эл К. Е. Ворошилов болгон ону үдөн чоруп — Ш. Р. Рашидов, В. П. Елютин, Н. Т. Федоренко, П. Ф. Юдин олар Сонгу-Чоон Кыдаттын политиктиг, экономиктиг болгон културалыг төвү — Шэньянга (Мукден) апрельдин 19-та самолет-биле чеде берген. К. Е. Ворошилов-биле калы К. Е. Ворошиловту чуртту кезиринге үдөн чоруп БУР-нун Даргазынын оралакчызы Чжу Дэ, Күртүнө чөвүлелинин Премьеринин оралакчызы Хо Луи, машина тууунун бирги министрствозунун министри Хуан Цинь, дашкыны херестер министртинин оралакчызы Цзи Пин-Фэй олар база Шэньянга чеде бергенер.

Кызыл туктарын далайы болгон Шэньяндын аэродромунга аалчыларын уткуп алыры-биле Шэньяннын ажалчы чоннарынын 20 муң хире төлөөлөкчилери чыгышканнар.

17 шак 10 минутада динматтиг алыш чысаашканын болуп турда Шэньяндын аэродромунга самолет хонупкан. Лавини моруңуң Улус комитетинин даргазы Лу Чжэ-хэн, Кыдаттын Коммунисттик партиясынын Лавини моруңуң комитетинин бирги секретары Хуан Оу-тун, Шэньяндын Улус комитетинин даргазы Лю Бао-тянь, Шэньяндын коорайнын партия комитетинин бирги секретары Цао Жо-йи, шэньян

гарнизонунун командьлаачызы генерал-полковник Дэн Хуа, Лавини моруңуң кыдат-совет найырал нитилелинин даргазынын оралакчызы Ли Тао болгон өскө-даа кижилер К. Е. Ворошиловка болгон өскө-даа аалчыларга изиг байыры чедиргилеэн.

Шеригини чылыган оркестри марш ойнаан. Эш Ворошиловка чидиг чараш динг чекетеринг пионерлер чүгүргүлөп келген. Аэродромга турганнар-биле К. Е. Ворошилов менилешкен. Кыдаттын болгон Совет Эвелелинин бузулбас ажалчы-ла найыралынын аллары дөш, улуг совет уаустун аллары дөш байыр чедир-кишкенини динмепер турган.

К. Е. Ворошилов болгон Чжу Дэ аэродромдан коорайже ажал машина-биле чорупканнар. Коорайны байырлаалы-биле шикшен, чер болгонда Кыдат Улус Республиканын болгон Совет Эвелелинин күртүнө туктары калыбкан, бүтү-ле бажы-нары ажал-бүрү өнүгү тукуштарын динмепер-биле каастан, кудумчуну келдирип каас-чараш пестерин шөйлөгөн каан. Тускай тургускаан экитерде, баганалада болгон туудуларда «Бүгү делегейде тайыннын күчүгү чегенгени — Совет Эвелели делегерини!», «Совет Эвелели багылаа социализмде лагери-ниң чангыс эки делегерини!», «СССР-нин

Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы эл Ворошилов, морлар!» деп бижиктер-лиг лозунгулар.

Аалчыларын уткаан масса кижилер оларнын чоруп турган бүгү орунун дугу-гузунда ийи улустарын ажал-дуамалы-ны чорунун аллары дөш байыр чедир-кишкенини чангыс үн-биле илередип турганнар.

Пеккинниң бугурулгелеринин бот-ты-ынтыр уран-чугу коллективтеринин үтү-сеткени совет ырлар чиди-биле чангыла-нып тургулаан. Орта-ла кыдат шилеринг болгон операларнын көргүзгелери база көргүскүлөп тургулаан. Шуушкан автомашиналарже ажал-бүрү өнүгүлөп сазы-нары уруглар отагылап тургулаан. Эш Ворошиловту уткуп алырынга 600 муң азыг кижиги каришкен.

Канатылап келген. Кызыл туктарын толазы-биле чырылып турар ажал-бүрү өнүгүлөп оттар кудумчуларга чайына-лып тургулаан.

Совет аалчыларга Шэньяндын чурт-таччыларын көргүскөн канчаар-даа ажал улуг утундурбас ужуражыламы болза Кыдаттын болгон Совет Эвелелинин улуг уаустарын ажал-дуамалыны чорунун, сырый каттыккамын, дүлбөс найыралынын улуг байырламы болуп шилчий берген.

ИОРДАНИЯДА БАЙДАЛ

БАИР. (СЭТА). Иорданияда байдал египет хей-инити хамы дүрүлди болуптур. Иорданиянын реалыктыг күштери чуртта политиктиг байдалы чингилденип турарлар деп паралага динмалып турар.

«Аш-Шааб» солунун бижип турарын-дан алырга, Иорданиянын хамы Хусейн иордан армиянын кол штабынын ажалчы-ны генерал Али Абу Нуварын хүлээл-генден дүртүргөн.

Иорданияда демократия хонунгү политиктиг ажалчыларын, база «хостуг офицерлер» деп организацияга кааар-жып турар шериг офицерлерин туудуп коругдалап турар деп солуннар бижип турар. Реалыктыг идегеттер болза «мустаманчы ажал-дуамалыны» деп ор-ганизациянын удуруткучулары-биле кал-тыжып алган. Эз-Заркатын шериг лагери-не хөлөөзүн организастааннар, ол чорук шериг-биле үсүлөжүшкени бол-турган. Оуруткучулар болгон бажылат-тараннар бар болгон.

Парламенттин динмалыгн өзүгаар алырга, апрельдин 14-те Иорданияга чысаал-дар болгулаан, оларнын киржикчилери реалыктыг идегеттерин киржилген чон-ла националлыг кааан тургузарын негеп турганнар. Чуртту национал талам-биле

хостаарыннын политиканын ургучуларын болгон «Эйзенхауэрин доктриназын» хүлөп албаан база чысаалчарын негеп турганнар.

«Аш-Ахрам» солун болза Иорданияда болушкуннарнын дугайын ап көргөш, «боттуг нейтралитеттиг политиканын ойлаларыне Иорданиян албадар, анза Эйзенхауэрин доктриназын дөтөр бол-гон ол чуртту байдал кезээинге килп-тиртар» деп «англи-америк оралдыжы-мыннарнын» харазы-биле ол болушкун-нар болган деп бижип турар. Иорданияда болушкуннар «реалыктыг шиячылг бол-луп турар болгон ону империализмниң чингиленишкени болдурган» деп «Аш-Ахрам» солуну муруну чүдүгөн бижээн.

«Аш-Маса» солунуну муруну чүдү-гүндө бижип турарындан алырга, Иорда-нияда болушкуннар болза «чүгүле Иорда-нияда удуз эвес, харын база бүтү-ле Араб Чоон чүгүле, Азияда болгон Африкада на-ционал хостагалыг шиячылгыне удуз баш буртуңгар бодап каан сүлчөө» болуп турар.

ДАМАСК. (СЭТА). Дамаскыда алдынган меделерин өзүгаар алырга, Иорданияда турар базаларындан болуң шеригтерин удуруң алган чорунуң англи шериг командьламы түр сокадып каан.

БЕИРГ. (СЭТА). Иорданияда болуп турар болушкуннарнын дугайын ап көргөш, анда байдал улам-на дүшүртүрүп бо-луп берип турар деп «Аш-Шарк» солун бижип турар. Чоокта чаз дүшкөн каа-тың кезигүнерин болгон таламачыла-рын хаанын дузалам-биле туудуп коруг-далаан деп солун айтып турар. Ол дугайын чон динмал кааытканынын соон-га бүгү Иорданияга удурамыннын чыса-алчарын эгелен. Чысаалчылар: «Эйзенхауэрин доктриназы болгон даш-кы кезерелер чок болуң!», «Араб поли-тика делегерини!» деп лозунгуларын са-лып турганнар.

Иорданияда дайыннык байдалын чар-лаан, парламенттин шиякы хамыаар чорукту тургускаан, Иордания-биле калы-даа харылзаалар түзгөн деп солуннар динмалып турар.

Иорданияда кааа бугулушкунунун болуп турарыннын чыдаааны болза им-периализм болгон хамыктыг мурунда АКШ Иорданиян Египет база Сирия-биле калы ажалдыжылаан болдурбасын оралдыжып, анза «Эйзенхауэрин докт-риназын» чыгаарын күзеп турарында деп иордан информастыг болуңтер меделеп турар дээрин «Ас-Сина» солун дин-малып турар.

Азиянын болгаш Африканың 19 чурттарынын КНО-нун чингине секретары Хаммаршельдиге чагаазы

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Азия-африка 19 чурттарынын КНО-да төлөөлөкчилери Ал-жирде байдалын айтыргаларын талам-биле чагаазы КНО-нун чингине сек-ретары Хаммаршельдиге бергенер. Чага-зын авторлары болза Кол Ассамблеянын февраль 15-теги резолюциянын дугай-ын сагындырбашан, алжир айтырыг КНО-нун Уставын өзүгаар тайынч де-мokratтыг болгон чептүгү шиячылгынег-тен турар боор дээринге иделгил илередип, Алжирде байдалче дашкыты-биле ки-зентей салырын кийтирп турар. Чага-ла болза Алжирде кижилерин човалын болгон ажал-чиди уламчылап турар деп чугаалаан. Эрге-чатыргалар калы ажал-та-жылгаже күженишкенини кылбайн турар. Мынчанга Кол Ассамблеянын чангыс үн-биле хүлөп алган резолюция-зынын соругалары болгон угаан-бодалы чүгүле үретиңип турар эвес, харын база муут тооп көрдүмөй турар.

Кол Ассамблеянын бир үн-биле хүлөп алган резолюциянын соругалары үрети-жээн, а күтсетинген турар дөш бүтү-ле болдунар күженишкенини кылмыр эргексч чүгүла деп 19 чурттар санап турар дээрин чагаанын түнелинде чу-гаалап турар.

Йеменде англи агрессия уламчылавышан

БАИР. (СЭТА). МЕН агентелинин дам-чылып турарындан алырга, англи шериг-лер Йеменде дайын чорудулаарын ур-гучулавышан турар. Ол-ла агентели-ниң динмалыгын алырга, Катаба коорай-нын чангыда Йемен туррутарын апрель-дин 8-те болгон 9-та англи шериглер атаклааннар. Англи уаар-чүлүлүг реак-тивтик самолеттары, чурттаачы чонну коругдар соруга-биле, Катаба коорай-нын болгон ону чогулаа чурттаачылар өскө-даа черлерин кыры-биле чавыс ужулуп чоруп турарлар.

Ракеттиг чепсек дугайында дани солуннарнын бижип турары

КОПЕНГАГЕН. (СЭТА). Элден каш чур-тар, оон иштинге Дания, бо чылын ра-кеттиг чепсекти алырлар дээрининг талам-биле НАТО-нун чөвүлелинин тускай чарлаанынын дугайында меделерин бүгү солуннар бирги армынарында пар-лагылаан. Солуннарнын багылаа турарын-дан алырга, «Онест джон» болгон «Най» деп ий хевиринг ракеттиг чепсек Дания алыр, ол чепсекти «чүгүле» камгал-лаа соругаларында ажалгаар болгон мындыг көчүгү ырады аттымас чепсек чүве дээр хевир-биле бижип турар.

АКШ мурнуу Кореяны чепсеглен турар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Юнайтед Пресс агентелинин корреспондентинин дин-малканын өзүгаар алырга, курдепартамент-тин тускай төлөөлөкчилери-биле чөвү-лөп кымыр дөш, АКШ-тын Кореяда элчи-ни Лаулинг Вашингтонда чеде берген.

Ылангы Мунуу Кореяга реактивтик чаа бөлүк хидычты самолеттарын болгон амыг үнени артиллериянын бөргини аме-рик пиланын ол чугаалажыр дээрин тус-кай төлөөлөкчилер меделген деп ол кор-респондент айтып турар.

Англиянын оймалаашкыны

ЛОНДОН. (СЭТА). «Дейли телеграф» энд Морнинг пост» солунун динмалканын өзүгаар алырга, колониялар министр Ленокс-Бойд Угандага (Чоон Африкада англи колония) кааарышлас чорукту тыпсыр дугайында чугаалажышканын эгелер деп дилегин хүлөөгөн.

Бутанданын старейшиналар чөвүлели-нин кааы-хаанын адыга чоруткан бижинде ол дилег кирген. (Бутанда дээр-ге, колонияларын өң улуг областарыннын бирээни-дир).

Египетте улу изи

БАИР. (СЭТА). Сөөлүг хүннерде Егип-етте агаар бойдус канчаар-даа ажалыг изиг болуп турар. Агаарын температура-ны хөлөгениг черлерде 40 градус ажалып турар.

Ногаа бүдүреринин бот-үнезин чингедир

Сөөлүг каш чылдарда областың ко-л-ларын тарым дөш шөдүн бок үнүштер хостарынын ногаа култураларын тараан дугайы үнени. Бок үнүштерин үдүрбөс таламде хөрүңүгү үдүрөдип турган, ола-рын дашылып тура тырттырып чүгүла.

Чамдык кохостар ногаа култураларын ирик-елек саважыгаштарга баштай өстү-рүп алырын чедир үнелөөйи турар. Оя-биле калы чалын кончуг оалдаашкы-би-ле тараан, үрениннин улуг кезең чиди-ринге таварыштырып турган таварыш-тар кайы хей.

Бай-Тайга районун «Тилелге» дөш

мынкан чамдык кохостар шөлдерге үдө-ренин төкпейи ногааларын тарып турар. Ол чорук дүжүттүң куду болурунда кон-чуг саважыгаштар. Гектар бүрүтүгө 40—45 тонна өдөк төгөри албан.

Ногаа тараан черлерин ажаарычче, ылангы сугарылгаже, одуулар аразы-нын ажалдап кымышкынычче болгон хөрүңүгү үдүрөдип, бок үнүштер-ин арылгалаарычче кичээлгей салыры чу-гула. Кохостарын агрономары поим-дорларын бүрүдери аштаар, өгүрөттерге ылымал доозуналышкыны кылмыр дөш мынкан ажалдарын чорударын утпаза чогутор. Ногаа култураларын өл-шыл, чы-лыг болгон үдүргөй хөрүңге мынкан. Но-гааларын мындыг тускай байдаларыч оалдап көөү чүгүла.

Ногаа култураларын улуг күш чары-таарын негеп турар. Мынчалзаже обла-стың чамдык кохостарында ногаа ажалы-нын механизашкыны кончуг кошкас чорутуңуп турар болгон хол-биле ажал-даар болгонда продуктун бот-үнезин аар-тап турар. Ногаа ажалында элден хей ажалдарын механизашап болурун а-галары бисте бар.

Адал сөөлүндө ап турар продукцияны шыларын база болаар херес. Кохостар болуңуң-ла кончуг оалдаашкы-биле багай сортугү продукттарын дүжүлүп турар. Мынчанга кохостун оуругу кон-чуг эвөөс болуп. Чижекке өгүрөттерин алырга, оларын дүргө-не ажаап ап ту-рарга ол амканын болуп болгон дүжүлү хей болуп. Каа-Хем районун «Совет Ты-ла», Бий-Хем районун «СЭКП XX стел-дизин» кохостары ногаа културалары-нын карты саргырын, үрелип эгелей бер-генде ажаап ап турган.

Тус черинг байлыгыга чанчыктырып каан үрениннин кохостар бүрүгү өстү-рүп амыр болза, продукциянын бот-үнезин чингээр болгон дүжүт чугаажос бедик бо-луп.

Ногаа ажалында колдуңда-ла кижини кылган ажалын бырымдаалас, а ажалдаа хүннер санап күш-үлүг санаар чоруктар бар болуп турар. Ол чорук хей күш-үлүг чарыгдарын болдурп, продук-туун бот-үнезин аартадып турар. Оон ылай дүжүтүгү чеге ажаап албайн, черге доңуруң каар чорук ажаап алынган дү-жүттүн бот-үнезин база аартадып турар.

Алдын беш чылын соругаларын амкыларга ботландырышан, кохостар бүрүгү бир центнер ногаа продукттары-нын бот-үнезин чингедирин чедип алыр ужурут.

В. УТКИНА,
агроном.

Номчукчуларнын бижип турары

ЧАА-ХӨЛ районун «Тилелге» көдөз ажал-агы артелинин огород бригадалы тарылга шө-лүндө 200 тонна өлөкти төккөн. Чымыкылыг 3 онгары 60 романы бе-леткөөн, 50 шымыгын кылган. Үрениннер бе-лен.

К. ХОВАЛЫГ.
УЛУТ-ХЕМ районун «Партиянын XIX съез-дизин» кохостунуң туулуг бригадалы Ак-Хаяга кыштага 500 баш хой кирер кажаны туткан. Бригада ам Чылынгы-ла чурттаага бажыны туудуп эгелен.

Т. КОНГАР.
КАА-ХЕМ районун «Ленин орук» кохосту бо чылын тарылга шө-лүндө 1364 гектар кал-барып. Тараа култу-раларын, картофель-ни, ногааны болгон кукурузанын үренин-ни бүрүн белеткөөн. Тараа култураларын үренин хоронаан. Машина чепсек-херек-селери бүрүн септеги-ген болгон аяттар бе-лен. Тарылыны 10 ажал хүнүндө бедик агротех-никти доозарын шият-пирээң.

М. ШЫДЫРАА.
ТЕС-ХЕМ РАЙОН-НУН Ленин аттыг ко-хостунда 7 чыл школа-зынын башкылары, шко-лачылары, кохостун ажалчылары-биле кохос-

ЭРЭИН РАЙОННУН «Коммунизм орук» кохосту бирги квартал-да 52 саар инектен 18223 кг сүттү сагган. Инектен-не ортума-би-ле 350 кг сүт сагган-ган. Саалчы Н. Санаа болуңга быжылаан 4 инектен 1868,8 кг, инектен-не 462 кг сүттү, Кезикти 5 инектен-не 1761,8 кг, инектен-не 352,3 кг сүттү саап ал-ганнар. Секетин ажа-алгында бызаалар өки дорутуп турар.

К. НУРЗАТ.
Б. БАЙ-ТАЙГА РАЙ-ОНИНУН Сталин аттыг кохостунуң хойжуу С. Төрөштей 218 төрөн хойдан 219 хураганы камгалал алган. Төрө-штей малдын каш төдүн 100 хуу камгалал, хой-дан-на 1,2 кг дүктү кыр-гып алырын хүлөөгөн. Чурттаага бажыны, 500 хой кирер кажаны туудуп алган.

М. ОЧУР.
ТЕС-ХЕМ РАЙОН-НУН Ленин аттыг ко-хостунда 7 чыл школа-зынын башкылары, шко-лачылары, кохостун ажалчылары-биле кохос-

чуларга концерттерин көргүзүп турар. Сары-оол, Бүрбү, Байр-оол оларын «Кохостунуң», «Чымыкылыг», «Сылдыс» деп ирларын кохосту-лар улуг соонууга-биле көрүп турарлар. «Кох-остун ады» деп бир көжөге шини база көр-гүскөн.

С. СЫРАТ-ООЛ.
ТАНДЫ РАЙОННУН Межегей көдөз Совети Кара-Булуң суурда бо-жулга бажыны туудуп турар. Ам иштиңи де-рилгенин кылпн турар. Май 1-де ажалгага кинер.

Т. ТАЖИ-САМУ.
КЫЗЫЛДЫН 40 чыл «Ок-табрынын» 40 чыл «Ок-табрынын» дугайында СЭКП Т-К-нын докт-лын талашкан бедик хуаажыларын алган. Дилекчилер хүнде 38 кубометр ыш дилер нормалын 71 кубометр кылдыр күсүдип турар. Оттулар ыш белеткээр бригада хүн нормалын 120—150 хуу күсүдип турар.

А. ДАРЫ-СЮРИН.
Редактор
К. С. ШОЙГУ.

Кинофильмдер тарадырынын Тыва область киноталыкы ОБЛАСТЫН КИНОЗКРАННАРЫНЧЕ

СЕНЧЕ ОРУК
деп уран-чечен кинону тараткан.

ОБЛАСТЫН НАЦИОНАЛ ШИИ ТЕАТРЫНГА бөгүн

Н. Погодиннин

Кремльдин курантылары

деп шини болуп.

В. И. Лениннин ролюнда артист Л. И. Юхин.

Эгелээри: кежээкинни 8 шакта.

Дирекция.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Бизы, Шетинин кудумчуу, бажы № 3.

амадырал кидининг 4—98, партияж амадырал, пропаганда, үстүр болгон

ТС—00138.

ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 3—62, редакторун оралакчынын, ишти

транспорт, көдө ажал-агы кидинининг 3—68,

Булутта оралакчы кидинининг

информация кидининг — 3—88, харыскалыг секретарын, култура болгон

чагаа кидинининг база бугаатарынын 3—65.